

vexilologie

142

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ ČESKÉ VEXILOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

vexilologie

142

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ ČESKÉ VEXILOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

Miĥail Vladimiroviĉ Revnivceev

Z HISTORIE SYMBOLŮ ADŽARSKA

Vedle Abcházska a Jižní Osetie, o jejichž symbolech jsme ve *Vexilologii* již psali (v č. 94, s. 1826, resp. č. 90, s. 1748), se v roce 2000 dočkala svých vlastních symbolů i poslední samosprávná entita na území Gruzie, Adžarská autonomní republika.

Vlastní „Adžárie“ se v minulosti nazývala pouze vnitrozemská hornatá část země, zatímco přímořská část byla známa jako Batumi; pro obě spojená území používáme současný název Adžarsko. Původním osídlením Adžarska jsou Adžárové, kteří žijí na území Adžarska podle archeologických vykopávek již od neolitu a jsou příbuznými Kartů – jednoho z kmenů tvořících gruzínský národ. Současní věřící Adžárové se od věřících Gruzinců liší pouze náboženstvím a s ním spojeným způsobem života – jsou muslimové, zatímco věřící Gruzinci jsou pravoslavní křesťané hlásící se ke gruzínské autokefální pravoslavné církvi.

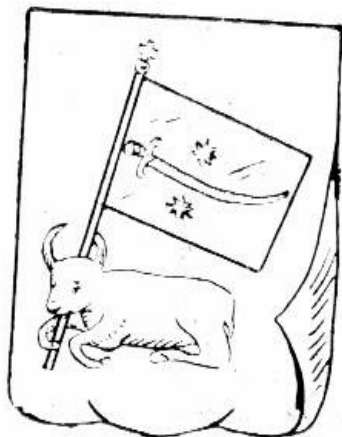
V 6.-4. stol. př.n.l. byla Adžárie součástí Kolchidského království, rozkládajícího se na východním pobřeží Černého moře a známého z řeckého mýtu o Argonautech. Do Římské říše bylo dnešní město Batumi věleno pod názvem *Batis* a stalo se vojenskou základnou provincie *Pontus Polemoniacus*. Ve 4. stol.n.l. se stalo adžarské území součástí státu Laziké, o který se od r. 528 začala spořit byzantská říše s Persií. V 9. stol. se stala Adžárie součástí autonomního knížectví Tao-Klardžeti, existujícího v rámci byzantské provincie (*thema*) Chaldia, v níž byly sloučeny bývalá provincie *Pontus Polemoniacus* a část Malé Arménie. Na konci 10. stol. se poprvé spojila s ostatními oblastmi sjednocené Gruzie, později byla podmaněna knížectvím Guri. V 11.-13. století strádalo adžarské území nájedzy Seldžuckých Turků a Mongolů, i když se ve 2. polovině 12. století stalo jako samostatné knížectví součástí Meschetie a zůstalo jí až do konce 14. století. Od 13. století nesla Meschetie název Samcche-Saatabago.

Roku 1424 se rozdělila Gruzie na tři království (Kartli, Kachetie a Imeretie) a pět nezávislých knížectví (Guri, Mingrelie, Abcházie, Svanetie a Samcche-Saatabago). Zatímco západní Gruzie (tj. Imeretie a knížectví) se ocitla pod vlivem Osmanské říše, východní Gruzii (tj. Kartli a Kachetii) si podmanila Persie. Adžárie byla v té době součástí knížectví Samcche-Saatabago, Batumi a jeho okolí patřilo do knížectví Guri. Zemi vládli muslimští feudální knížata (*tavadi*) z rodu Abašidze, ovládajícího ji od r. 1463 v pozici svrchovaných pánů. Poté, co byla země v 17. století podmaněna Osmánci, získali Abašidzovci titul guvernérů (*sandžak-bejů*) Batumi a Trabzonu. Období feudální

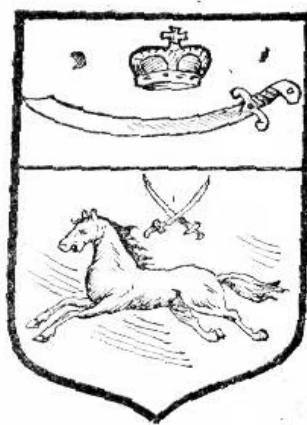
roztříštěnosti Gruzie připadlo na stejnou dobu jako posilování vlivu Osmanské říše v ní, a to zejména v knížectví Samcche-Saatabago, které bylo před nájezdy Turků chráněno méně než zbytek Gruzie. V letech 1526-1547 vedli např. Turci válku o ovládnutí Batumi a r. 1564 upevnili svou pozici na území Gruzie až k řece Čoloki, po níž probíhala historická hranice Adžárie se sousedním Guri. Výsledkem podmanění celého adžarského území (tentokrát Osmánci) bylo jeho dlouhodobé odtržení od ostatní Gruzie. Území bylo administrativně rozděleno na batumský a adžarský sandžak trabzonského vilájetu, jeho obyvatelstvo bylo tureckými úřady násilně islamizováno. Cílem národně osvobozenického hnutí adžarského obyvatelstva proto bylo osvobození knížectví Samcche-Saatabago z tureckého područí a jeho včlenění zpátky do Gruzie.

S odkazem na prvního gruzínského heraldika a vexilologa 18. století Vachušti Bagrationiho publikoval M.N. Vadbolskij (1) prapor Samcche-Saatabago z 18. století – byl zelený s modrou podšívku. Byl na něm vyobrazen ležící býk s praporem nesoucím šavli a dvě černé hvězdy (**obr. 1**).

Jednou z 69 gruzínských dvořanských rodin, které měly po připojení Gruzie k Ruské říši právo používat rodinný znak (erb), byla rodina knížat Abašidze. V horní polovině štítu jejich znaku byla šavle orientálního typu pod křesťanskou korunou, v dolní polovině pak dvě zkřížené šavle nad běžícím koněm (**obr. 2**) (2).

Obr.1

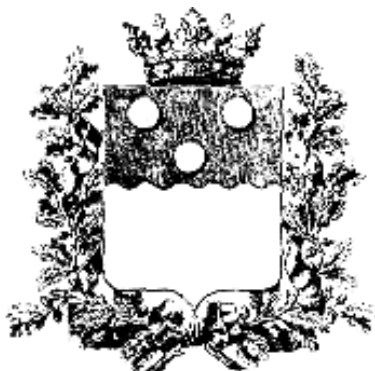

Obr.2

Roku 1801 obsadilo Rusko východní Gruzii (Kachetii a Kartli), r. 1804 si podmanilo Imeretii a Guri a r. 1808 pak Abcházii. Mingrelie se dostala do ruského poddanství r. 1857, zatímco černomořského břehu mezi pevnostmi Poti a Anapou se Osmanská říše vzdala ve prospěch Ruska již r. 1829. San-stefanská a berlínská mírová smlouva, uzavřené po rusko-turecké válce z let 1877-1878, nařídily Osmanské říši předat Rusku svrchovanost nad městy Ardahan, Kars, Batumi, Bayazit a oblast Sagangul. Z území odstoupených Tureckem byla následně vytvořena Batumská oblast, sestávající ze tří správních okresů – batumského, artvinského a adžarského. V souladu s berlínskou smlouvou požívalo Batumi po 8 let (do r. 1886) statut otevřeného přístavu (*porto-franco*),

kteřý vedl k jeho rychlému rozšíření na třetí největší město Zakavkazska a třetí největší přístav Ruska (po Sankt-Petěrburgu a Oděse).

Batumská oblast získala svůj znak po třech letech, když jej 16.(28.) 6.1881 udělil car Alexandr III. Jeho štít je rozdělen vlnitým řezem na červené a stříbrné pole a nese tři zlaté byzantské mince (2+1) v horní polovině. Štít je ozdoben starou carskou korunou a lemován zlatými dubovými listy, svázanými alexandrovskou stuhou (tj. červenou stuhou řádu Sv. knížete Alexandra Něvského - M.R.) (**obr. 3**) (3). Tento znak si město Batumi a batumský újezd uchovaly i po svém zařazení do kutaisijské gubernie v r. 1883. Jejím znakem bylo od 29.10. (10.11.) 1870 zlaté rouno na zeleném štítě, zavěšené na stuze v barvách Ruské říše (tj. černé, žluté a bílé – M.R.). Štít je završen imperátorskou korunou a lemován zlatými dubovými listy, svázanými svatoondřejskou stuhou (tj. světle modrou stuhou řádu Sv. apoštola Ondřeje Prvozvaného – M.R.) (**obr. 4**) (4). Oba znaky vytvořilo oddělení znaků Heroldského departmentu vládního Senátu pod vedením Bernharda Koehneho. Námětem znaku kutaisijské gubernie se stal starořecký mýtus o zlatém rouně, pro něž se do Kolchidy vydali plavci na lodi Argos. Byzantské mince – byzantiny (5) – ve znaku Batumské oblasti připomínaly skutečnost, že území oblasti bylo jedinou oblastí Ruské říše, která byla přímou součástí Římské či Východořímské (byzantské) říše. Oba znaky se používaly až do r. 1918.

Obr. 3

Obr. 4

Aby mohla efektivněji spravovat Zakavkazsko, ustavila 9.3.1917 prozatímní vláda Ruska v Tiflisu svůj výkonný orgán – Zvláštní zakavkazský výbor (*Osobyj Zakavkazskij Komitet* – OZAKKOM), který byl 28.11.1917 přetvořen na Zakavkazský komisariát. Ten svolal na 23.2.1918 Zakavkazský sněm, který prohlásil 22.4.1918 v Tiflisu Zakavkazskou demokratickou federativní republiku (ZDFR).

Batumská a karská oblast měly být podle brestského míru r. 1918 postoupeny Osmanské říši. Poté, co však Zakavkazský sněm odmítl uznat brestskou dohodu, předložila mu 12.4.1918 turecká vláda ultimátum a 14.4.1918 obsadila turecká vojska Batumi a umožnila místním obyvatelům vytvořit místní parlament – Medžlís – v čele se spisovatelem Memedem Abašidzem. Když Gruzínská národní rada vyhlásila v Tiflisu 7.6.1918 Demokratickou republiku Gruzii, znamenalo to definitivní konec ZDFR, který

ostatně následujícího dne v Batumi potvrdil i Zakavkazský sněm. Z důvodu krátkosti svého trvání od dubna do června 1918 a vnitřních rozporů mezi Arménii, Ázerbájdžánem a Gruzii, nepřijala ZDFR ani znak či vlajku a její členové nadále používali vlastních symbolů. Vlajkou Gruzie byl tmavočervený (karmínový) list s černo-bílým karé (6), který byl 21.2.1921 kodifikován i v ústavě.

Podle mírové smlouvy mezi Demokratickou republikou Gruzie a Osmanskou říší, kterou oba státy uzavřely 4.7.1918 v Batumi, byla Turecku postoupena města Artvin, Ardahan, Batumi a újezdy Achaliciche a Achalkalaki a sultánským fermanem z 15.8.1918 byla Batumská oblast vtělena do Turecka „na věčné časy“. Avšak poté, co bylo Turecko v 1. světové válce poraženo a přinuceno akceptovat podmínky Mudrosského příměří z 30.10.1918, stáhlo svá vojska i ze Zakavkazska. Ve městě Karsu vyhlásila 1.12.1918 Národní rada Jihozápadního Kavkazska vytvoření Jihozápadní kavkazské demokratické republiky (JZKDR), do jejíhož rámce plánovalo muslimské obyvatelstvo zahrnout batumskou a karskou oblast a části jerevanské a tfliské gubernie. V březnu 1919 byl svolán i její parlament – Milli Šura. Avšak britské úřady, znepokojené růstem panturkismu, dne 10.4.1919 JZKDR zrušily, zatkl její představitele a karskou oblast předaly Arménské republice. Dosud se bohužel nepodařilo autorovi nalézt doklady o tom, jaký znak či vlajku JZKDR v období od prosince 1918 do dubna 1919 používala. Britské válečné lodi vpluly do batumské přístavu 16.12.1918 a na pozvání gruzínské vlády se 23.12.1918 vysadila v Batumské oblasti i divize britské pěchoty. Po svém obsazení britskými vojsky byla Batumská oblast včleněna jako administrativně samostatná část do okupační zóny britské černomořské armády, spravované britským generálním guvernérem. Vojenská správa vytvořila koncem prosince 1918 Radu pro řízení Batumské oblasti, prohlásila ji samostatným státem a zakázala propagandu usilující o její připojení ke Gruzii. Vrchní velení spojeneckých vojsk vyhlásilo oblast 8.4.1920 „územím pod ochranou Společnosti národů“ s tím, že bude obsazena vojsky Velké Británie, Francie a Itálie. Ta však byla 20.7.1920 nahrazena gruzínskou armádou, když 14.7.1920 rozhodlo spojenecké velení o předání Batumské oblasti Gruzii. Nad Adžárii, kde od 13.9.1919 působil Medžlís Adžaristánů vedený Memedem Abašidzem, byla vztýčena gruzínská vlajka.

O.I.Tarnovskij publikoval r. 1975 ve francouzském bulletinu *Vexillologia* (7) informaci o tom, že vlajkou obsazené Batumské oblasti byl v letech 1919-1920 červený list s bílým kruhovým polem uprostřed, vyplněným třemi zelenými palmami. Kruh byl obklopen žlutým mezikružím se dvěma zelenými vavřínovými snítkami (**obr. 5**).

Obr. 5

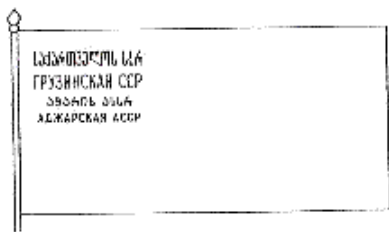

Obr. 6

Krátce poté, když byla 25.2.1921 ustavena v Gruzii moc sovětů, vstoupila na půdu Batumské oblasti 11.3.1921 opět turecká vojska, aby zde nahradila stahující se vojska spojenecká; ta ukončila svou evakuaci 19.3.1921. Avšak uzavřením Moskevské smlouvy o přátelství a bratrství mezi RSFSR a Tureckem uznala Turecká republika právo Gruzínské SSR na oblast Batumi, zatímco jižní polovina bývalé Batumské oblasti (bývalý artvinský okres) a celá Karská oblast připadla Turecku. Následkem právě započavšího sovětského povstání v noci ze 17. na 18.3.1921 uprchla z Batumi vláda bývalé Demokratické republiky Gruzie a Prozatímní revoluční výbor Batumi a Batumské oblasti vyhlásil vládu sovětů, kterou následně uznal i Medžlis Adžaristánu.

Revoluční výbor Gruzie vydal 16.7.1921 dekret o vytvoření Autonomní SSR Adžaristán v rámci Gruzínské SSR. Ustavení adžarské autonomie s převahou muslimského obyvatelstva bylo zajištěno i 13.10.1921 v tzv. Karské smlouvě mezi Tureckem na jedné a sovětskými republikami Arménie, Ázerbajdžánu a Gruzie na druhé straně. Všeadžarský sjezd výborů chudiny zvolil 7.11.1921 svůj ústřední výbor, který se nazýval „Rudým Medžlím“ a který nahradil dosavadní Medžlis, rozpuštěný 15.11.1921. Ve dnech 10.-14.1.1922 se konal 1. sjezd sovětů Autonomní SSR Adžaristán, který přijal první ústavu Adžarska. Podle dokumentů v archivu Aloizse Lukši z lotyšské Rigy, znakem ASSR Adžaristánu se staly zkřížené srp a kladivo na kruhovém poli, nad nimiž byly vyobrazeny půlměsíc a hvězda a po jeho stranách pšeničné klasy a snítka s vinným hrozdem. Kruhové pole je lemováno mezikružím s nápisem „Proletáři všech zemí, spojte se!“ v gruzínštině (nahore) a ruštině (dole) (**obr. 6**). Takovoto vyobrazení státního znaku lze najít na otisku pečeti Ústředního výkonného výboru ASSR Adžaristánu na dokumentu, datovaném r. 1922. Autorovi tohoto článku se dosud bohužel nepodařilo najít autentický popis znaku Adžaristánu podle ústavy z r. 1922 (zhotovené patrně pouze v gruzínštině a turečtině), ani jeho autentické vyobrazení.

Mimořádný 12. sjezd sovětů Adžarské ASSR 25.10.1937 schválil novou ústavu, podle níž se státní vlajkou Adžarské ASSR stal červený list o poměru stran 1:2, opatřený

Obr. 7

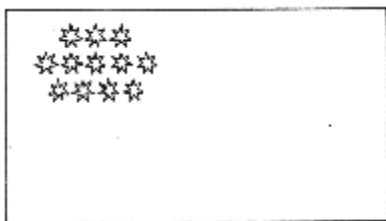
Obr. 8

zlatým nápisem „Gruzínská SSR“ v gruzínštině a ruštině v horním rohu. Pod nimi je menšími zlatými písmeny vyveden v obou jazycích i nápis „Adžarská ASSR“ (**obr. 7**). Státním znakem Adžarské ASSR se stal státní znak Gruzínské SSR s nápisy „Proletáři všech zemí, spojte se!“, „Gruzínská SSR“ a „Adžarská ASSR“ v gruzínštině a ruštině (**obr. 8**) (8).

obr. 9

vystoupení ze Svazu sovětských socialistických republik, byla současně obnovena platnost ústavy Demokratické republiky Gruzie z r. 1921, která však s žádným takovým

Obr. 10

1992 „Svaz za obrodu Adžarska“, který byl r. 1994 přeměněn na politickou stranu „Svaz

Obr. 11

Když byla v r. 1951 schválena nová státní vlajka Gruzínské SSR (9), stala se bez jakýchkoli změn či doplňků i státní vlajkou Adžarské ASSR. Bylo to tak ostatně potvrzeno i zákonem z 27.4.1951 a popsáno v čl. 112 ústavy Adžarské ASSR.

V r. 1978 byly přijaty nové ústavy Gruzínské SSR a Adžarské ASSR, které stanovily jak státní znak Gruzie, tak státní znak Adžarska. Ten se odlišoval od gruzínského pouze přidáním nápisu „Adžarská ASSR“ v gruzínštině na pozadí horského masivu (obr. 9).

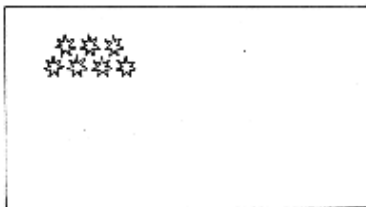
Když byla r. 1991 vyhlášena státní svrchovanost Gruzínské republiky a její právním subjektem jako „Adžarská autonomní republika“ nepočítala a jen se zmiňovala o autonomii Abcházska či Adžarska. Nehledě na to, Nejvyšší rada a všechny vládní úřady Adžarské autonomní republiky *de facto* existovaly. Její státní vlajkou a státním znakem byly státní vlajka a státní znak Gruzínské republiky (10).

V r. 1991 se předsedou Nejvyšší rady stal vnuk prvního předsedy Medžlísu Adžaristánu Aslan Abašidze, který je přímým potomkem abašidzovských knížat. Založil r. 1992 „Svaz demokratické obrody“ („*Agordzineba*“ – *Demokratiuli Agordsinebis Kavširi*). Ta se stala ve volbách r. 1999 druhou nejpočetnější frakcí v gruzínském parlamentu a sdružuje široké spektrum opozičních směrů od socialistů až po zviadisty. Vlajkou Svazu demokratické obrody je tmavomodrý list o poměru stran 1:2 se 12 žlutými sedmicípými hvězdami v horním rohu, rozdělenými do tří vodorovných řad (3+5+4) (obr. 10). Podle popisu na úřední webové stránce (11) této politické strany je modrá barva symbolem přímořské země a bezoblačného nebe. Dvanáct hvězd představuje jednotu historických oblastí Gruzie a regionální uspořádání státu. Všeobecnou ideou vlajky je obroda regionů Gruzie jako pracovitého, mocného a demokratického státu. Emblém Svazu tvoří kruhový tmavomodrý štít se

zlatým orlem skalním s roztaženými křídly, nad nímž je umístěn zlatý disk Slunce a 12 zlatých sedmicípých hvězd, rozdělených do dvou oblouků (9+3). Štít je lemován stříbrným mezikružím, v jehož horní polovině je zlatý název této strany – *Demokratiuli Agordsinebis Kavširi* – v gruzínštině a v dolní polovině dvě zlaté vavřínové větévky (**obr. 11**).

Dne 20.4. 2000 přijal gruzínský parlament ústavní zákon č 260-lic „O provedení změn a doplňků do ústavy Gruzie“, podle kterého se v dosavadním textu ústavy z r. 1921 výraz „Adžarsko“ nahrazuje výrazem „Adžarská autonomní republika“ Je zajímavé, že v případě Abcházka k takové úpravě nedošlo.

Vlajka a znak Svazu demokratické obrody se staly modelem státních symbolů Adžarské autonomní republiky, jak o nich rozhodla Nejvyšší rada republiky 26.6.2000. Podle informací zveřejněných na webových stránkách FOTW (12) státní vlajku tvoří tmavomodrý list, jehož barva připomíná, že Adžarsko je zemí, ležící na březích Černého moře, se sedmi žlutými sedmicípými hvězdami v horním rohu, uspořádanými ve dvou vodorovných řadách (3+4) (**obr. 12**). Podle oficiální symboliky, zveřejněné na úředních webových stránkách republiky (13), symbolizují tyto hvězdy jednotu 5 okresů (Batumi, Kobuleti, Keda, Šuachevi a Chulo) a 2 statutárních měst (Batumi, Kobuleti), které tvoří

Obr. 12

Obr. 13

regionální strukturu státu.

Státní znak autonomní republiky nemá obvyklou heraldickou podobu – tvoří jej modré kruhové pole se zlatým orlem skalním s rozpjatými křídly. V horní části modrého pole je do půlkruhu uspořádáno sedm zlatých sedmicípých hvězd. Vně modrého pole je modré a po obou stranách zlatě tence lemované mezikružím, v jehož horní části je gruzínským písmem uveden text *Ačaris Avtonomiuri Respublika Sakharthvelos* – Adžarská autonomní republika Gruzie, v dolní části jsou dvě zlaté olivové ratolesti (**obr. 13**). Orel skalní je symbolem svobody, rozvahy, moci a neustálé bdělosti. Je spolehlivým ochráncem země, hledícím hrdě a sebejistě dychtivými očima do nekonečného prostoru a svými silnými křídly, jež jsou symbolem věčnosti a celkové obrody, chrání Adžarsko. Olivové ratolesti jsou symbolem míru.

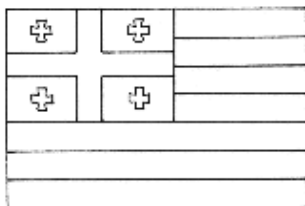
Poznámka redakce:

Poté, co tzv. „revoluce růží“ svrhla v listopadu 2003 Ševardnadzeho režim v Gruzii, začali noví vládcí Tbilisi vyvíjet obdobný tlak na dosavadního Ševardnadzeho spojence, adžarského předsedu Nejvyšší rady Abašidzeho. Demokratické hnutí v samotném Adžarsku, podporované hospodářskými sankcemi gruzínské vlády i přímou hrozbou gruzínského prezidenta Saakašviliho, že pokud tak neučiní, obsadí Adžarsko gruzínská vojska a jeho autonomie bude zrušena, nakonec přinutilo Aslana Abašidzeho, aby

5.5.2004 odstoupil a zemi opustil. Téhož dne vyhlásil gruzínský prezident nové volby do Nejvyšší rady na 20.6.2004.

Poté, co v nich zastánci demokratického, prozápadního kursu, sdružení v „Jednotném národním hnutí“, zvítězili, potvrdil parlament Gruzie na mimořádném zasedání 1.7.2004 zákon o statutu Adžarska, podle kterého nebude mít země nadále vlastní ústavu, ale jen tzv. základní zákon. V tomto zákoně je rovněž zakotveno právo Adžarska mít svůj znak i prapor (14). V duchu základního zákona se 20.7.2004 sešla k ustavujícímu zasedání nová Nejvyšší rada, která zvolila novou hlavu státu i vládu, ale také vybrala novou vlajku země. Tvoří ji sedm střídavě tmavomodrých a bílých

Obr. 14

vodorovných pruhů a gruzínská státní vlajka v kantonu (**obr. 14**) (15). Modré pruhy symbolizují moře a bílé čistotu úmyslů obyvatel země. Jejich počet, obdobně jako počet hvězd na vlajce předcházející, reflektuje počet administrativních jednotek, na které se Adžarsko dělí. Gruzínská státní vlajka v kantonu má nepochybně vyjádřit vztah Adžarska k mateřské zemi – převážně křesťanské Gruzii, byť sami Adžarové jsou sunnitští muslimové. Přes původní informace

o bouřlivém přijetí návrhu vlajky ze strany poslanců se zdá, že místní obyvatelstvo vidí ve vlajce s pěti kříži spíše nacionalistický než vyhraněně náboženský symbol (16).

Informace o případném novém znaku Adžarska nám zatím chybějí.

Literatura a prameny:

- 1) *Vexilologie* č. 22, s. 307 a Vadbolskij M.N., Geraldčeskaja simbolika Gruzii, Tbilisi 1980, s. 105.
- 2) Tamtéž, s. 103, obr. č. 140.
- 3) Vinkler, P.P. von, Gerby gorodov, gubernij, oblastěj i posadov Rossijskoj Imperii, vněšennyje v Polnoje Sobranije zakonov Rossijskoj Imperii s 1649 po 1900 god, Sankt-Petěrburg 1900 /reprint: Moskva 1990/, s. 10.
- 4) Tamtéž, s. 183.
- 5) Tímto názvem se původně označovaly byzantské solidy, které začaly ve velkém množství pronikat od poloviny 9. stol.n.l. do západní Evropy. Ale později se pojmenování „byzantiny“ používalo pro všechny východní zlaté mince. Ve Francii se např. název *besant* nebo *besant d'or* poprvé objevil v souvislosti s papežem Janem VIII. v 70. letech 9. století.
- 6) *Vexilologie* č. 79, s. 1541.
- 7) *Vexillologia*, díl IV, N, 1 /9/, Paris 1975, s. 26.
- 8) Použito vyobrazení znaku a vlajky z archívu Aloizse Lukši, Riga, Lotyšsko.
- 9) *Vexilologie* č. 9-10, s. 76-77.
- 10) Dopis vedoucího sekretariátu Nejvyšší rady Adžarské autonomní republiky G.E. Kakaladzeho čj. 2/1436 ze 17.6.1992.
- 11) <http://www.taboo.ru/adjara> - převzato vyobrazení vlajky i emblému strany.
- 12) <http://www.crwflags.com/fotw/flags/ge-ad.html>
- 13) <http://www.taboo.ru/adjara/eng/state.shtml>

14) Webová stránka forUm z 20.7.2004 na <http://for-ua.com/news/2004/07/20/183337html>.

15) Autorem článku zasláná zpráva agentury Interfaks z 20.7.2004, 22:20 citovaná na ruskojazyčné webové stránce <http://www.podrobnosti.ua/power/2004/07/20/134577.html>.

16) FOTW, <http://flagspot.net/flags/ge-ad.html>

Přeložil J. Martykán

A famous Russian vexillologist summarizes the history of Ajarian symbols since the 18th century until the present time. Originally, the country's symbolism was associated with that of medieval county of Samzke-Saatabago (fig. 1) or its capital, the town of Batumi (fig. 3, fig. 4). Under the Soviet rule, the autonomous republic of Ajaristan (f. 16.7.1921) or Ajaria (f. 25.10.1937) displayed either a plain red flag with Georgian and Russian inscriptions (fig. 7) or a new Georgian flag from 1951 without any modification. The arms of Georgia and Ajaria were also almost identical, except for the addition of the Ajarian ASSR's name in Georgian alphabet (fig. 8, fig. 9) to the latter's. The first Ajaria own symbols (fig. 12, fig. 13) were adopted in 2000 after the fall of communism only. They were derived from those of the ruling political movement – the Union of Democratic Revival – established by Aslan Abashidze in 1994. No wonder that those symbols were abandoned immediately after his fall in May 2004 following the Roses Revolution and the overthrow of his ally President Shevardnadze in November 2003 in Georgia.

Jaroslav Martykán

VLAJKY NEJVYŠŠÍCH PŘEDSTAVITELŮ STÁTŮ SVĚTA (DODATKY A DOPLŇKY V.)

Uplynuly více než 4 roky od doby, kdy jsme ve *Vexilologii* (1) naposledy otiskli souhrnný přehled změn stávajících nebo zavedení nových symbolů nejvyšších představitelů zemí světa. Jak jsme slíbili v závěru onoho článku, rádi bychom znovu nahlédli do této problematiky a seznámili naše čtenáře souhrnně s novinkami, které se objevily v letech 2000-2005. Úmyslně se však vyhneme novinkám z Bahrajnu, Srbska a Turkmenistánu, o kterých jsme již ve *Vexilologii* (2) psali.

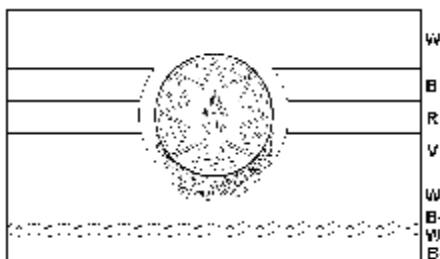
ALBÁNIE

Již od komunistické éry je jako symbol hlavy státu uváděna čtvercová varianta státní vlajky, dnes tedy bez rudé pěticípé hvězdy. Uvádí ji tak i americký vexilolog P. Orenski na své vlajkové tabuli na <http://www.tmealf.com/f-Presidents-A-L.jpg>. (<http://flagspot.net/flags/al.html#rep>)

ALŽÍRSKO

Podle zpráv na FOTW (3), je od 90. let na zeleném pruhu státní vlajky zlatý kaligrafický nápis v arabštině *Al-Džazajrja* značící „Alžírsko“, slouží-li tato vlajka k označení prezidentského paláce a dalších nemovitostí patřících úřadu prezidenta republiky. Na sídle prezidenta ji zaregistroval J.L. Cepero 23.3.1999. (<http://flagspot.net/flags/dz.html#pre>)

ÁZERBÁJDŽÁN

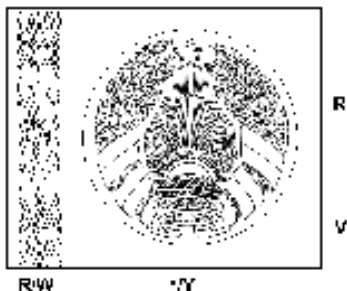
Ačkoliv byla původně v zákoně z r. 1997 deklarována jako vlajka vrchního velitele ozbrojených sil, jak o tom svědčí informace Alexandra Basova redakci *Flaggenmitteilungen*, album francouzského námořnictva (4) z r. 2000 tuto vlajku označuje již jako prezidentskou. Na bílém listu o poměru stran 3:5 podélně přeřatém modro-červenozelenou trikolórou a při spodním okraji doplněném světle modrým zvlněným pruhem nese státní

znak vložený doprostřed kruhového pole (5). (*Flaggenmitteilungen* č.228/15.2.1999, s. 4; *Album* (4), *AZ* 1.1.)

BANGLADÉŠ

Oproti námí uváděné podobě ve *Vexilologii* č. 111, s. 2095 je nyní zlatá kresba státního znaku na prezidentské vlajce umístěna do žlutého, zlatě lemovaného kruhového pole. Zoltán Horváth s odvoláním na dopis knihovníka úřadu předsedkyně vlády z 18.6.2001 na FOTW upřesňuje poměr tohoto pole na 1/5 délky listu, jehož barva je nyní definována jako tmavě karmínová a jehož proporce jsou 6:10. (http://flagspot.net/flags/bd_přes.html)

BĚLORUSKO

Webová stránka úřadu prezidenta Běloruské republiky uvádí od r. 2003 poněkud jiné vyobrazení jeho vlajky, než o kterém jsme informovali ve *Vexilologii* č. 100, s. 2081. Poměr stran je bližší obdélníku než čtverci (5:6) a státní znak, zabírající téměř celou šířku listu, je proveden v barvách a je vložen do žlutého disku; rovněž tak chybí zlaté třásně. Tato podoba se však patrně neopírá o žádnou právní úpravu. (<http://president.gov.by/rus/president/profile>; Zach Harden, *FOTW* (3), z 22.2.2003 – www.flagspot.net/flags/by-pres.html - upřesňuje

rok výskytu na webové stránce.)

BRUNEJ

Sultánská vlajka z r. 1959, s jejíž původní podobou jsme seznámili naše čtenáře ve *Vexilologii* č. 70, s. 1364, byla změněna – červený emblém tvořený dosud státním znakem na žlutém listu o poměru stran 1:2 má nyní jinou podobu. Jde o další sultánský znak, který uvedl již v r. 1980 W. Smith ve své knize *Flags and arms across the world*. Tvoří jej podivná směsice buddhistické a muslimské symboliky. Ležící půlměsíc zvaný *bulan*, obrácený růžky vzhůru, je symbolem islámu, státního náboženství Bruneje, a nese na sobě státní motto „Vždy k službám pod Božím vedením“. Na něm stojí královský slunečník *payung ubor-ubor* zakončený praporkem *bendera*, které jsou znaky královské moci;

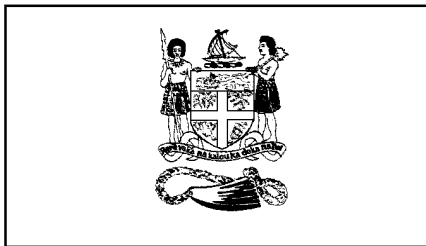
rukojeť slunečníku je po stranách doplněna dvěma křídly *sayap*, představujícími královu ochranu spravedlnosti, pokoje, blahobytu a míru. Mezi růžky půlměsíce se vypíná sultánův turban lemovaný – stejně jako královský slunečník pod ním – několikapatrovými slunečníky, dalšími symboly vládcova majestátu. Turban je završen arabským nápisem „Bůh je velký!“. Celá kompozice je zasazena do věnce z rýžových klasů překrytého dole dvěma zkříženými domorodými dýkami – *kirisy*, které jsou pro místní obyvatele synonymem autority. Jsou symboly blahobytu a prosperity (věnec) a jeho obrany (dýky). (*Album (4), BR 2.1., webová stránka vlády Brunej Darussalam http://www.brunei.gov.bn/-about_brunei/flag.htm*)

R/Y

FIDŽI

Vyhlášení republiky v r. 1987 vedlo automaticky k tomu, že se vlajka generálního guvernéra z r. 1970 (viz *Vexilologie* č. 64, s. 1271) stala neplatnou. Patrně od svého nástupu v r. 2000 používá prezident Ratu Josefa Iloilovatu tmavomodrý list o poměru stran 3:5 se žlutou kresbou úplného státního znaku, pod kterým je na laně přivázán tradiční fidžijský symbol – velrybí kostice *tabua* – považovaný za posvátné pouto mezi dvěma stranami a používaný jako symbol míru při řešení sporů a hádek domorodého obyvatelstva. (*Josef Hubka, Vlajky a znaky Republiky Fidži, Vexilolog* č. 13 (červenec 2004); *Album (4), FI 1.1.*)

Y/B+

GAMBIE

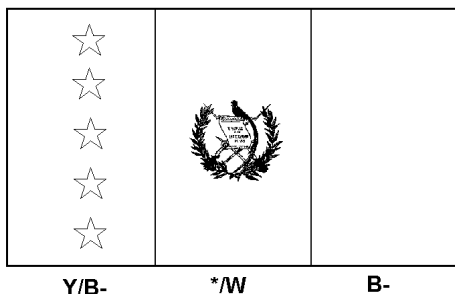
Úplnou novinkou mezi symboly hlav států je po r. 2000 i prezidentská vlajka tohoto západoafrického státu – na tmavomodrém listu o poměru stran 3:4 se zlatými třásněmi při horním, vlajícím a dolním okraji nese vyobrazení úplného státního znaku. Patrně nebyla přijata hned po vyhlášení republiky v r. 1970, ale mnohem později. (*Album (4), GA 2.1*)

*/B+

Y

GUATEMALA

[pres.html](#))

KAMBODŽA

Obnovení monarchie v r. 1993 vedlo k obnovení královských symbolů z r. 1948, mj. i královské vlajky. Na tmavomodrém listu o poměru stran 2:3 nese žlutou kresbu královského znaku, jehož podobu přinesla i naše *Vexilologie* (6). Znak představuje dva

Y/B+

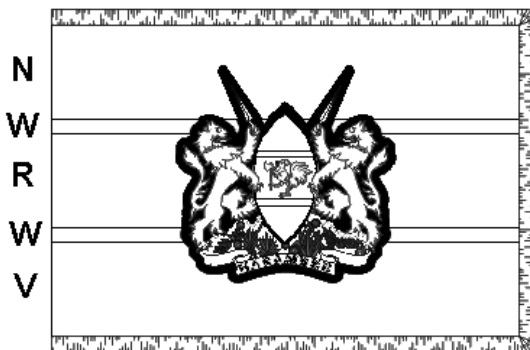
slunečníky – symboly krále majestátu v celé jihovýchodní Asii. Mytické zvíře napravo je *Kuchea Sey*, lev se sloní hlavou, který symbolizuje autoritu, napravo pak slunečník přidržuje královský lev *Réachéa Sey*, vyjadřující sílu. Na stuze dole je název státu *Preăh Réachéanachâkr Kâmpŭchea*. (Album (4), CA 1.1, Mario Fabretto, FOTW z 15.6.1997 na <http://www.flagspot.net/flags/kh.html>, W. Smith, *Flags through the ages and across the world*, Winchester 1975, s. 246).

Vojenského původu, tj. označující jeho funkci vrchního velitele ozbrojených sil, je i vlajka guatemalského prezidenta, která do modrého žerďového pruhu státní vlajky (s poněkud menším provedením státního znaku) vložila pod sebe pět žlutých hvězd. Autor alba ji získal na velitelství guatemalského námořnictva.

(Album (4), GU 1.1, Armand du Payrat, FOTW z 22.10.2001 na <http://www.flagspot.net/flags/gt>

KEŇA

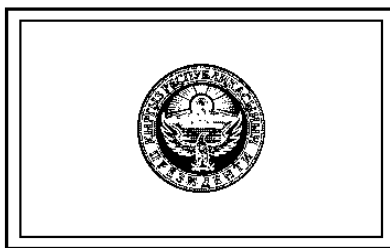
S odvoláním na jihoafrický týdeník *The Mail and Guardian* z 3.7.2003 uvádí známý jihoafrický vexilolog Bruce Berry, že na zasedání Východoafrického společenství, které se v té době konalo v Nairobi, vystupoval nový prezident Mwai Kibaki, který nastoupil svůj úřad 30.12.2002, pod novou prezidentskou vlajkou – tvoří ji státní vlajka, na níž štít a kopí nahradil úplný státní znak země. Jan Oskar Engene napsal, že

podle elektronického vydání místního deníku *East African Standard* z 31.12.2002 byla na inauguračním ceremoniálu stažena vlajka odcházejícího prezidenta Moie, popsaná ve *Vexilologii* č. 121, a místo ní vztyčena prozatímní vlajka inaugurační – na bílém listu panel se státním znakem na státní vlajce. O rok později se tedy již používala tato vlajka bez bílého podkladu, zato však se zlatými třásněmi. (Bruce Berry, *FOTW* ze 7.7.2003; Jan Oskar Engene, *FOTW* z 31.12.2002 na <http://flagspot.net/flags/ke-pres.html#pr>)

KYRGYZSTÁN

Po „tulipánové revoluci“, která v březnu 2005 svrhla dlouholetého vládcu Akajeva, byla při inauguraci jeho nástupce Kurmanbeka Bakijeva 14.8.2005 poprvé použita prezidentská vlajka. Spolu s dalšími symboly prezidenta ji na základě prezidentského dekretu o standartě a řetězu prezidenta republiky z 11.7.2005 dala 20.7.2005 zhotovit Ústřední volební komise, patrně účelově právě k této příležitosti. Vlajku tvoří červený list o poměru stran 3:5 s úplným úzkým žlutým lemem a zlatými třásněmi se žluto-zlatě provedenou prezidentskou pečetí uprostřed. Pečeť, jejíž průměr odpovídá 3/5 šířky, tvoří stylizovaný státní znak, kolem kterého je na červeném, žlutě lemovaném mezikruží žlutý opis КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИ („Prezident Kyrgyzské republiky“) v kyrgyzštině. Velikost písmen odpovídá 1/7 průměru pečeti. Na žerdi je umístěna stříbrná spona s celým jménem prezidenta a daty zahájení a skončení jeho funkčního období. (Petr Exner, *Vlajka prezidenta Republiky Kyrgyzstán*, *vexi.INFO* č. 81 (zářt-říjen 2005); DGF-Informationen č. 8 z října 2005)

*IRIY

LUCEMBURSKO

*VOr

Nasave. Znak – který vyměnil umístění státního a rodového znaku na čtvrceném štítě tak, že státní je nyní v 1. a 4. čtvrtině – byl poprvé publikován v *Mémorial Journal Officiel du Grand-Duché de Luxembourg* č. 114 ze 14.9.2001. (*Pascal Vagnat, FOTW ze 17.5.2002 na http://www.flagspot.net/flags/lu_duke.html*)

*IV

MAROKO

Patrně s nástupem nového krále Mohammeda VI. v r. 1999 došlo k oživení otázky specifického symbolu pro panovníka – jeho standartu teď tvoří zelený čtvercový list s úplným vyobrazením státního znaku uprostřed. Zelená barva vlajky evidentně představuje islám a připomíná králův titul *Emir-el-Munimin* (tj. velitel věřících).

(*Album (4) MA 8.1*)

W/V

*WV

R

MEXIKO

Zatímco na moři používá prezident státní vlajku bez jakékoliv úpravy, jak jsme o tom již psali (8), na pevnině nyní vztyčuje jako svůj symbol státní vlajku doplněnou v žerďovém pruhu pěti bílými hvězdami umístěnými pod sebou na vertikální ose zeleného

pruhu. Cituje dekret z 19.10.2000, otištěný v *Diario Oficial de la Federación*, uvádí Juan Manuel Gabino Villascán tuto vlajku jako vlajku vrchního velitele (tedy prezidenta) používanou při ceremoniálech námořnictva na souši. Tentýž autor uvádí, že se od ledna 2001 používá i nová vlajka prezidentského úřadu, kterou po svém nástupu 1.12.2000 zavedl prezident Vicente Fox. Tvoří ji bílý list o

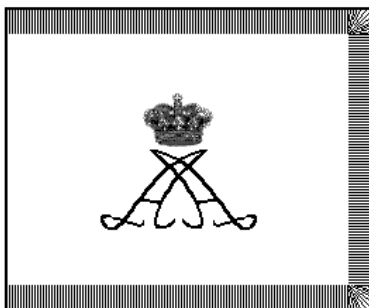

Y VWR N */W

poměru stran 4:7 se zlatou kresbou hlavy a hrudi orla ze státního znaku, zvlněnou zeleno-bílo-červenou stuhou a nápisem a státní pečeti v černé barvě. (*Album (4), ME 1.1; Juan Manuel Gabino Villascán, FOTW z 10.5.2001 a 20.5.2002 na http://www.flagspot.net/flags/mx-pre.html a www.flagspot.net/flags/mx_pre.html*).

MONAKO

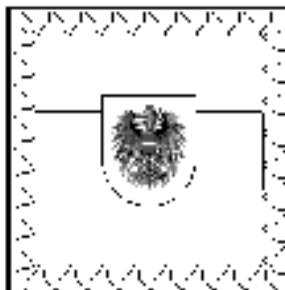
Při intronizaci nového knížete Alberta II. 20.11.2005 byla poprvé použita jeho osobní automobilová standarta, která na bílém listu o poměru stran 5:6 lemovaná úplným zlatým lem a třepením při horním, vlajícím a dolním okraji nese dvě zrcadlově k sobě obrácené červené iniciály A pod zlatou knížecí korunou s červeným vyložení. Oficiální vlajkou knížete zůstává bílá vlajka s velkým státním znakem, zmíněná již ve *Vexilologii* č. 61, s. 1230. (*In pictures: Ascending Monaco's throne, BBC News, 20.11.2005 nacházejících se na webové stránce http://news.bbc.co.uk/hi/in_pictures/4453134.stm*)

*,R/W

RAKOUSKO

Služební vlajku, kterou spolu s ministry používá i spolkový prezident, tvoří čtvercová varianta rakouské národní vlajky s úplným červeno-bílým plaménkovým lemem a bílým štítem uprostřed – na něm je státní znak Rakouské republiky. (*Album (4), AU 2.1.*)

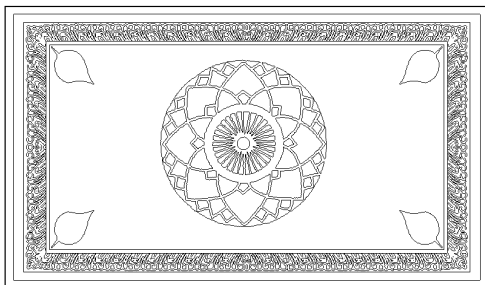

*W/RWR

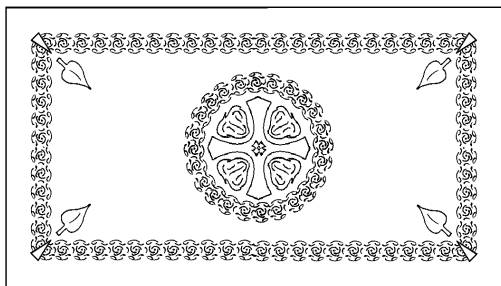
SRÍ LANKA

Díky tomu, že každý nový prezident si volí vlastní podobu prezidentské vlajky, používala se v letech 1994-2005 prezidentská vlajka, kterou si zvolila prezidentka Čandrika Bandáránajake Kumaratungová. Tvořil ji okrově žlutý list o poměru stran 1:2 s úplným

M+W/Y/M/W/M

fotografie z inaugurace nového prezidenta Mahinda Radžapakseho téhož dne však svědčí o tom, že na levém blatníku své limuzíny již použil svůj vlastní symbol. Tvoří jej tentokrát tmavočervený list v odstínu bordó s úplným žlutým lemem, vyšívaným

O/M

tmavočerveným až hnědým lemem, do kterého byl vložen ušší bílý lem; od žlutého pole jej dělil další úzký bílý proužek. Do každého rohu listu byl vložen jeden bílý list smokvoně a doprostřed opět tmavočervená až hnědá roseta představující lotosový květ se žlutým, bíle lemovaným středem a bílou kresbou okvětních lístků. S odchodem první srílanské prezidentky z úřadu 19.11.2005 platnost této vlajky skončila, tmavočervenou nití a doplněným světlemodrými krystaly v podobě jehlanu, resp. trojúhelníku, v každém rohu a cípu. V rozích listu samotného se nacházejí žluté listy smokvoně, uprostřed pak žluté kolo osudu, kreslené opět tmavočerveně.

(Album (4), SR 1.1 (dodatek č. 3), vyobrazení na webových stránkách prezidentů Kumaratungové a Radžapakseho

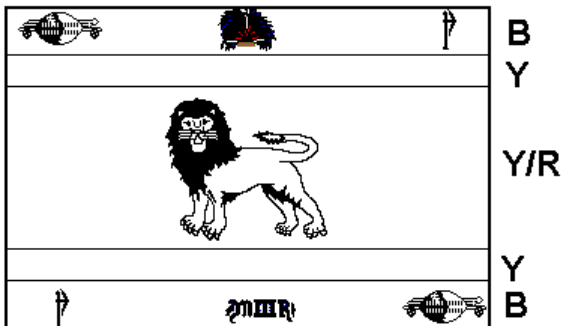
(www.priu.gov.lk/execpres/cbk.html, resp. http://www.darajapaksa.com/PENews/nov1905_01.php; www.presidentsl.org/data/; Željko Heimer, FOTW z 23.1.2003 na <http://flagspot.net/flags/lk-pre.html>). Fotografie prezidenta dle <http://www.colombopage.com/archive/April25182137JV.htm>)

SVATÝ KRYŠTOF A NEVIS

Generální guvernér používá vlajku standardního vzoru (viz *Vexilologie* č. 59, s. 1196) s černým nápisem COUNTRY ABOVE SELF (Vlast především) na žluté stuze; zpravidla tam totiž bývá název státu. (Album (4) SA 1.1)

SWAZIJSKO

Zcela jinou podobu královské vlajky než přinesla *Vexilologie* č. 62, s.1243 (ta platila v letech 1968-1982) uvádějí novější publikace. Tvoří ji list o poměru stran 2:3 rozdělený na 5 vodorovných pruhů v poměrech šířky 3:2:10:2:3 a v barvách státní vlajky. Dopředu hledící a k žerdí obrácený žlutý lev (symbol krále) s černou hřívou je uprostřed červeného pruhu. Krajní modré pruhy jsou v rozích a uprostřed doplněny atributy krále a státu: v horním rohu a spodním cípu černobílým štítem pluku *Emasotsha* ze státní vlajky, tradiční černou královnou ozdobou vlasů *Inyoni*, podobnou klenotu ze státního znaku, uprostřed horního pruhu, dále černým tradičním svazijským oštěpem

v horním cípu a dolním rohu a královským monogramem (M III R – Mswati III. REX) v místním písmu uprostřed dolního modrého pruhu. Nová královská vlajka byla zavedena patrně v r. 1986 po nástupu Mswatiho na trůn. (*Album (4), SW 1.1. Bruce Berry, úryvek z vystoupení na téma Royal Standards of Southern Africa*“(Královské vlajky jižní Afriky) na XIX. mezinárodním vexilologickém kongresu v Yorku v r. 2001, *FOTW* ze 7.9.2001 na <http://www.flagspot.net/flags/sz-roy.html>)

UKRAJINA

Prezidentským dekretem č. 1507/99 z 29.11.1999 „O oficiálních symbolech hlavy státu“ byla kromě znaku, pečeti a pečetidla zavedena i prezidentská vlajka - standarta. Tvoří ji modrý čtvercový list se zlatými třásněmi při horním, vlnitým a dolním okraji a zlatou nití vyšitým trojzubcem – znakem svatého patrona a kyjevského knížete Ukrajiny Vladimíra Velikého. Je uznáván jako tradiční symbol země, který se vyskytoval již na mincích knížete Vladimíra v letech 980-1015 a byl považován za znak autority vládců. Po obvodu je opět zlatou nití vyšitý lem v podobě rostlinného (listového) ornamentu. Standarta v tomto provedení a s dřevěnou žerdí zakončenou onyxovou čnělkou zdobenou zlatým ornamentem byla předána prezidentu Kučmovi 30.11.1999 při jeho slavnostním uvedení do úřadu. Autorem jejího designu je Olexa Ruděnko. Je-li používán jako vlajka, má tento symbol prezidenta Ukrajiny na pevnině jednodušší provedení – na tmavomodrém čtvercovém listu s úzkým žlutým

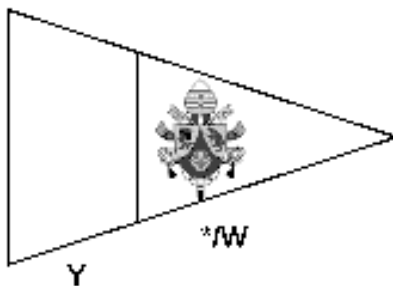

Y/B/Y

lemem při horním, vlnícím a dolním okraji nese žlutý trojzubec. (*Symvoly Prezidenta Ukrajiny, Znak č. 23, červen 2001; Album (4), UK 1.1; Josef Hubka, Vlajky a znaky Ukrajiny, Vexilolog č. 7, leden 2003.*)

VATIKÁN

Katolická zpravodajská agentura oznámila 27.4.2005, že nový papež Benedikt XVI. stanovil krátce po své intronizaci svůj osobní papežský znak, v němž spojil prvky papežské se symboly, které Joseph Ratzinger používal ještě jako arcibiskup mnichovský a freisinský (9). Jeho štít je zlatý, dělený červenou vydutou špicí, v níž je zlatá svatojakubská mušle, symbol poutníků a připomínka velké pouti, na kterou se Benedikt XVI. vydal po smrti svého předchůdce. Mušle současně připomíná pověst o sv. Augustinovi, jenž tvrdí, že stejně jako mušle nemůže pojmout všechnu vodu moře, lidská mysl nedokáže obsáhnout mysterium Boží. V pravém horním poli je znak bývalé diecéze

Freising – hnědá hlava Maura s červenými rty, pohanskou korunou (*Caput ethiopicum*) a límcem, vyskytující se ve znaku biskupství již od 14. stol. Důvod volby právě tohoto symbolu pro německé biskupství není znám, Benedikt XVI. v něm však spatřuje výraz univerzality církve neznající třídních a rasových rozdílní. V levém horním poli je hnědý kráčejjící medvěd s červeným nákladem na zádech. Medvěd je spojen se starou bavorskou legendou

o místním biskupovi a patronovi freisinské diecéze, sv. Corbinianovi. Podle ní napadl světec na jeho pouti do Říma medvěd, který zabil jeho koně. Svatý Corbinianus ho potrestal tím, že mu uložil, aby sám nesl jeho zavazadla po zbytek cesty do Říma. Medvěd má symbolizovat zvíře zkrocené milostí Boží, náklad, který nese, pak představuje „tíhu episkopátu“. Významnou změnou prošly honosné kusy, donedávna pravidelně zdobící štít s osobním znamením papeže – posledních osm století používanou trojitou papežskou korunou (tíaru) nahrazuje po příkladu Jana XXIII. mnohem skromnější a zřejmější stříbrná mitra se třemi zlatými a vodorovnými pruhy, navzájem propojenými svislým zlatým proužkem. Pruhy na mitře vyjadřují totéž co trojitá koruna – řád, právo a autoritu – spojené v osobě papeže. Druhou novinkou je přidání papežského odznaku hodnosti, bílé vlněné pásky – *pallia* – s černými křížky pod štít znaku, které představuje roli pastýře zástupů, svěřených mu Ježíšem Kristem. Z původních honosných kusů papežského znaku tak zbyly jen zkřížené klíče svěřené Kristem sv. Petru a jeho nástupcům. Zlatý klíč vpravo představuje moc Boží na nebesích, stříbrný vlevo pak duchovní autoritu papežství na Zemi; červená šňůra, jež je spojuje, připomíná pouto mezi oběma mocemi. Od 6.5.2005 se osobní znak papeže objevuje na standartě švýcarské gardy a v bílé polovině papežské vlajky, jak jsme ji popsali ve *Vexilologii* č. 61, s. 1232. Joe McMillan upozorňuje, že v podobě trojúhelníkového praporku (penantu) byla tato vlajka použita na papežově „papamobilu“ během jeho návštěvy v Německu. (*SAVA Newsletter č. 42/05 z 31.8.2005,*

s. 17-21; Petr Exner, *Znak papeže Benedikta XVI., vexiINFO č. 79 (květen-červen 2005)*; Joe McMillan, *FOTW ze 17.8.2005 na http://flagspot.net/flags/va_ben16.html*

Poznámky:

(1) *Vexilologie* č. 121, s. 2259-2265.

(2) *Vexilologie* č. 125, s. 2356 (Bahrajn), č. 130, s. 2467 (Turkmenistán) a č. 136, s. 2591 (Srbsko).

(3) FOTW – Flags of the World – elektronická konference na <http://fotw.vexillum.com/flags/>, kde lze nalézt nejrůznější informace o vlajkách.

(4) Album des pavillons et marques distinctives des Etats et des principales organisations internationales, 8. vydání, Brest: Service hydrographique et océanographique de la Marine, 2000.

(5) Vyobrazení a popis státního znaku Ázerbájdžánu otiskla *Vexilologie* č. 93, s. 1817.

(6) *Vexilologie* č. 94, s. 1830.

(7) *Vexilologie* č. 111, s. 2097.

(8) *Vexilologie*, č. 63, s. 1257.

(9) Detaily o podobě nového papežského znaku, jehož autorem je arcibiskup Andrea Cordero Lanza di Montezemolo, známý po 20 let jako heraldický expert papežského stolce, zveřejnil vatikánský deník *L'Osservatore Romano* z 28.4.2005.

The article is a further supplement to a series which was published in Vexilologie Nos. 70, 110, 111 and 121 and which informed about the flags of the heads of states.

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Pavel Fojtík – František Prošek: *Pražský dopravní zeměpis*, sv. 1 – 4. Praha 1999, 2001, 2004 a 2005, celkem 480 s. textu a 16. s. barevné přílohy, cena 69, 85, 120 a 70 Kč.

Staré přísloví říká, že švec má děravé boty, a to platí také o nás. V našem zpravodaji se posuzují různé zahraniční publikace, které čeští čtenáři nikdy ani nevidí, ale tento soubor, v Praze vydaný a dostupný, nám unikl. Snad proto, že pod titulem tohoto díla by nikdo vlajky a znaky nehledal. Ovšem jeden z autorů je renomovaný vexilolog a dokázal do knih o vývoji dopravy v 57 pražských městských částech vsunout popisy a vyobrazení jejich vlajek a znaků, jejichž počet se právě naplnil (s výjimkou Suchdola, který má pouze znak). *Pražský dopravní zeměpis* vyšel nákladem Dopravního podniku a je k dostání v pražských střediscích dopravních informací u stanic metra Muzeum, Můstek, Anděl, Nádraží Holešovice a Černý most.

lm

RŮZNÉ

BÍDA ČESKÝCH SYMBOLŮ

Shodou okolností se projednávání vládního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 352/2001 Sb. o užívání státních symbolů České republiky, časově sešlo s termínem konání XX. zimních olympijských her v Turíně. Sportovní akce vždy přinášejí hojně používání českých vlajek a znaků a fanoušci spontánně využívají státní znak a vlajku bez

velkého ohledu na zákon o jejich používání. Více bychom však očekávali od pořadatelů a obchodníků, kteří využívají státní symboliky. Použití státního znaku České republiky na koberečku v šatně hokejistů nebo na šaškovské čepici jistě není vyjmenováno mezi možnostmi, kde lze velký státní znak použít podle zákona č. 352/2001 Sb. A umístění státního znaku na státní vlajku, jak na svých reklamních materiálech nabízí obchodní řetězec Lidl, přímo odporuje § 9 odst. j) citovaného zákona, kde se výslovně praví, že na státní vlajce nesmí být žádný znak. Snad tedy do budoucna prospěje, že zákonodárci při projednávání novely zákona stanovili také sankce za jeho nedodržování. Ještě než 18.6.2006 nabyla účinnosti novela zákona o používání státních symbolů č. 213 z 20.4.2006, staly se totiž právě pokuty předmětem bohaté diskuse na sportovních stránkách našich deníků (např. *Lidové noviny* z 21.4.2006, s. 3) i v *Deníku Sport* (např. ze 17.6.2006). Je jenom logické, že se články současně snažily varovat před porušováním zákona a praktickými nákresy upozorňovaly na správné vyvěšování státní vlajky a její malování na obličej fanoušků, jakož i na rizika jejich používání sportovními fanoušky. I když asi za produkty nabízené řetězcem Lidl (šály, čepice a dresy se státním znakem, jakož i česká vlajka se znakem), jimiž se firma dopustila hanobení státních symbolů, nebude řetězec potrestán, protože nám není zatím známo, že by na něj někdo podal podnět k přestupkovému řízení, přesto se aféra s ním spojená stala vhodnou příležitostí k zefektivnění novely zákona zvýšením sankce a ke zvýšení informovanosti zejména sportovní veřejnosti o správném používání symbolů České republiky. pex

The most startling examples of the State flag and State arms dishonouring in the fans business before the Winter Olympic Games are criticized in this article. The Greater State arms placed in the centre of the State flag, on the fool caps or scarves used by the hockey fans or even embroidered on foot-pads in the Czech team's cabin –i.e. the reason why fines given in the amended law have been increased substantially.

Autoři hlavních článků:

Michail Vladimirovič Revnivcev (revnivitsevmv@engelsmo.san.ru), 413116 g. Engels-16, a/ja 90, Saratovskaja oblast', Rusko

Ing. Jaroslav Martykán, Matúšková 14/796, 149 00 Praha 4 - Háje

---

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) – the journal of the Czech Vexillological Society (attn L. Mucha), CZ-130 00 Prague 3, Pod lipami 58, The Czech Republic. E-mail address vexilologie@centrum.cz, <http://www.vexilologie.cz> Editor-in-chief Aleš Brožek. Editorial Board A. Brožek, P. Exner, P. Fojtík, P. Holas, J. Hubka, J. Martykán, L. Mucha (chairman) and Z. Svoboda. Artwork Petr Exner and M. V. Revnivitsev. English translations Jaroslav Martykán.

September 2006

No. 142

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) - zpravodaj České vexilologické společnosti (Dr. L. Mucha), 130 00 Praha 3, Pod lipami 58. Elektronická adresa vexilologie@centrum.cz, <http://www.vexilologie.cz> Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, ing. P. Exner, mgr. P. Fojtík, P. Holas, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc. dr. L. Mucha, CSc. (předseda) a dr. Z. Svoboda. Výtvarně spolupracoval ing. Petr Exner a Michail Vladimirovič Revnivcev. Anglické překlady ing. Jaroslav Martykán.

Září 2006

č. 142

OBSAH:

Z HISTORIE SYMBOLŮ ADŽARSKA	2727
VLAJKY NEJVYŠŠÍCH PŘEDSTAVITELŮ STÁTŮ SVĚTA (DODATKY A DOPLŇKY V.)	2735
VEXILOLOGICKÁ LITERATURA	2745
RŮZNÉ	2745
Bida českých symbolů	2745

CONTENTS:

FROM THE HISTORY OF AJARIAN SYMBOLS	2727
FLAGS OF THE HEADS OF STATES (5th supplements)	2735
BOOK REVIEWS	2745
VARIA	2745
Poor Czech symbols	2745

ISSN 1211-2615